

Landsomfattende tilsyn i 2009

Statens helsetilsyn har i 2009 valgt å fokusere på kommunale sosial- og helsetjenester til barn i barne- og avlastningsboliger i et landsomfattende tilsyn. Målet er at barn skal få de kommunale tjenestene de har krav på.

Det skal også gjennomføres landsomfattende tilsyn med det psykiske helsevernet. Dette henger sammen med at det i 2007 ble ført tilsyn med det kommunale tjenestetilbudet til personer med psykiske lidelser, og at det også er ønskelig å sette et ekstra trykk på spesialisthelsetjenestetilbudet til denne gruppen. Tilsynet er avgrenset til distriktpsikiatriske sentre (DPS-er) og er en videreføring av tilsynet som begynte i 2008 (se omtale på side 7).

Valget av tilsynsområde og tema bygger på vurderinger av risiko og sårbarhet og behov for å føre tilsyn med tjenester til særlig sårbare grupper. Formålet med å føre tilsyn er å bidra til trygge tjenester ved å undersøke om regelverket blir fulgt.

Begge tilsynene skal gjennomføres som systemrevisjoner. Alle som yter helse- og sosialtjenester, er pålagt å ha internkontroll. Internkontrollen skal sikre at eiere og ledere styrer virksomhetene slik at tjenesteytingen er forsvarlig blant annet gjennom planlegging og organisering, gjennom opplæring av personalet, brukermedvirkning og systematisk overvåking og kontinuerlig forbedring av tjenestene. Systemrevisjon er en tilsynsmetode som legger vekt på at det er nær sammenheng mellom faglige og styringsmessige utfordringer.

Kommunale sosial- og helsetjenester til barn i barne- og avlastningsboliger

Tilsynet med kommunale sosial- og helsetjenester til barn i barne- og avlastningsboliger

er et felles tilsyn der Fylkesmannen og Helsetilsynet i fylket samarbeider om gjennomføringen. Som ledd i forberedelsene har det vært gjennomført møter med brukerorganisasjoner, forskningsmiljøer, kommunale tjenesteytere og andre fagmiljøer som yter tjenester til barn.

Fylkesmennene og Helsetilsynet i fylkene skal undersøke om kommunene, gjennom sin internkontroll, sikrer at barn som bor i barne- og avlastningsbolig får forsvarlige sosial- og helsetjenester når barnet bor i boligen og kommunen har ansvaret for den daglige omsorgen. Barn som trenger heldøgns omsorg og eventuelt pleietjeneste, hele tiden eller i kortere og lengre perioder, er vanligvis sterkt fysisk funksjonshemmet og/eller psykisk utviklingshemmet med så store omsorgsbehov at de enten ikke kan få dem dekket i foreldrehjemmet, eller at foreldrene har så stor belastning at de må ha regelmessig eller hyppig avlastning.

Spesialisthelsetjenester ved distriktpsikiatriske sentre (DPS-er) til voksne med psykiske lidelser

Tilsynet ble startet i 2008 og videreføres i 2009. Tilsynet utføres av Helsetilsynet i fylkene med regionale team. I hvert team er det fagrevisorer, psykolog og psykiater. Også for dette tilsynet er det holdt møter med representanter for fagmiljøer og brukerorganisasjoner, og det er utarbeidet en veileder. Oppmerksomheten rettes mot hvordan DPS-er ivaretar sine funksjoner overfor pasienter med alvorlige psykiske lidelser, både når det gjelder vurdering og prioritering av nye pasienter, utredning, behandling og oppfølging. Tilsynene skal undersøke hvordan DPS-ene sikrer samhandling med aktuelle samarbeidspartnere i spesialisthelsetjenesten og det kommunale hjelpeapparatet, og hvordan sentrene legger til rette for brukermedvirkning. Tilsynet skal også vurdere tilgjengeligheten til tjenestetilbudet og om det er satt i verk tiltak for å hindre og forebygge bruk av tvang.

Ved å opplyse om landsomfattende tilsyn i inneværende år, kan virksomhetene som skal tilses, selv sette i verk tiltak for å bedre styringen og internkontrollen med tjenestene.

«Oppmerksomheten rettes mot hvordan DPS-er ivaretar sine funksjoner overfor pasienter med alvorlige psykiske lidelser»

Barne- og avlastningsboliger

Barnebolig er kortformen for bolig hjemlet i sosialtjenesteloven der barn og unge under 18 år bor utenfor foreldrehjemmet som følge av behov for særlig omsorg (og eventuelt pleie). Avlastningsbolig brukes der opphold skjer som ledd i avlastning med hjemmel i sosialtjenesteloven. Avlastningsboliger er ikke avgrenset til barn, men i dette tilsynet er det bare tjenestetilbudet til barn som skal undersøkes.